

TEZE K DISKUSNÍMU FÓRU

PhDr. Magda Němcová (NG Praha): *Výsledky pracovní skupiny OMC pro zkoumání způsobů a prostředků ke zjednodušení procesu půjčování a zapůjčování předmětů kulturní hodnoty (Evropská komise: priorita D – Kulturní dědictví včetně mobility sbírek)*

Skupina pracovala v letech 2011 – 2012.

Navázala na výsledky předchozí OMC odborné skupiny pro mobilitu sbírek.

Témata:

- státní záruka a sdílená odpovědnost
- oceňování
- vyhodnocování rizik
- snížení nákladů na transport

Výsledky budou zveřejněny formou

- Závěrečná zpráva
- praktický „Toolkit“

*****

Hlavní téma pracovního setkání: dopad kauzy Diag Human na mobilitu sbírek v ČR

Shrnutí dopadů:

- dočasné zabavení tří sbírkových předmětů
- předčasné ukončení zápůjček na významné zahraniční výstavy
- vypovězení již uzavřených smluv
- odstoupení od předběžně příslibených zápůjček včetně recipročních
- nemožnost realizovat některé zásadní zápůjčky

Mařena je:

- práce kurátorů a dalších odborných pracovníků NG i jejich zahraničních kolegů,
- ochuzována veřejnost na obou stranách
- poškozována dlouhodobě budovaná mezinárodní spolupráce
- dobré jméno a prestiž Národní galerie v Praze a ostatních muzeí

PhDr. Kateřina Tlachová (MG Brno): Dopad kauzy na Moravskou galerii v Brně

Zadržení tří uměleckých děl ze státních sbírek ČR na jaře 2011 (z nichž jedno – obraz Emila Filly Dvě ženy z roku 1913 – patří ke stěžejním dílům sbírky české moderny právě v Moravské galerii v Brně) zkomplikovalo pozici nejen naší instituce hned v několika ohledech:

A) Morální újma: MG kvůli zákazu vývozu uměleckých děl do zahraničí ze strany MK ČR nebyla schopna splnit dohody o zápůjčkách uměleckých děl ze svých sbírek na zahraniční výstavy, které byly smluvně sjednány před vypuknutím kauzy. Utrpěla tím pověst instituce jako důvěryhodného a seriózního partnera v mezinárodním kontextu, jejíž budování je dlouhodobý a velmi pozvolný proces. Byli jsme nuceni přerušit jednání o připravovaných společných výstavách se zahraničními partnery, protože jsme nebyli schopni (a bohužel dosud nejsme) garantovat standardní podmínky spolupráce.

B) Provozní problémy: Veškeré procesy spojené s mobilitou sbírek se ze dne na den výrazně zkomplikovaly a každá akce vyžadovala náročnou logistiku, složitá vyjednávání, administrativní zátěž a samozřejmě i finanční vícenáklady (např. změna trasy zpětného transportu zapůjčených sbírek z Japonska tak, aby nebyly vystaveny možnosti zabavení při přistání na letišti ve Frankfurtu a během pozemního transportu do ČR, prezentace českého umění na česko-německém projektu Obrazy mysli/Mysl v obrazech v DHM Drážďany, nutnost vytvořit „alternativní“ výstavní soubor pro „Cosi tísňového. Surrealismus a grafický design“ v Kunsthal Rotterdam).

C) Finanční aspekty: Téměř všechny výše uvedené komplikace s sebou nesly i finanční důsledky (náklady na restaurování k zápůjčce Artemisia Gentileschi; změna trasy návratu zápůjčky z Japonska a další). Nemalé náklady byly spojené i s dílem zadržovaným v Rakousku – dodatečné pojištění, služby rakouského právníka.

- Shrnutí dosavadní praxe MK se zahraničními zápůjčkami sbírkových předmětů ze státních sbírek od 90-tých let minulého století, se zvláštním zřetelem na období červen 2011 do současnosti, včetně prokazatelných finančních ztrát státních sbírek k 31.12.2011. (Cílem je navázat na přednášku doktora Nout van Woudenberga z Nizozemí, uskutečněnou v prostorách Národní galerie v Praze dne 23.4. 2012 a následnou diskusi, a požádat o další aktivní spolupráci při snaze MK vytvořit pro ochranu předmětů kulturní hodnoty účinnější legislativní nástroje.)
- Právní aspekty ohrožení majetku ČR vývozem kulturních statků, tj. národních kulturních památek a kulturních památek, zápůjčkami sbírkových předmětů a předmětů kulturní hodnoty do zahraničí. (Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, počítá s „krizovými“ situacemi ohrožení zahraničních zápůjček. Hrozbou exekucí je naplněn jeden z důvodů pro možné nevydání povolení k vývozu sbírkových předmětů podle ustanovení § 11 odst. 3, protože nemohou být poskytnuty dostatečné právní záruky pro navrácení zapůjčených sbírkových předmětů do České republiky. Přesto současná otázka zní: Je právní úprava v zákoně č. 122/2000 Sb. dostatečná?)
- Současný stav v agendě zahraničních zápůjček vyřizované v Odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií (OMG), principy metodického pokynu č.j. MK-S 3128/2012 OMG ze dne 27.3.2012 a možná řešení týkající se imunity kulturních statků, které se nacházejí ve veřejném vlastnictví a jsou do zahraničí zapůjčovány k veřejným účelům, proti zabavení ve spolupráci s MZV, rakouskými a nizozemskými partnery. (Úmluva OSN o jurisdikčních imunitách států, zejména čl. 21, vytváření přehledu o řešení ochrany před zabavením předmětů kulturní hodnoty i v jiných zemích, zejména ve státech EU, USA a Japonska; spolupráce s Ministerstvem zahraničních věcí, Rakouskem, příp. Nizozemím v této problematice s cílem navrhnout mezistátní instrument, který by i pro soudy stanovil, že kulturní statky, které se nacházejí ve veřejném vlastnictví a jsou do zahraničí zapůjčovány k veřejným účelům, mají podle stávajícího mezinárodního práva imunitu proti občanskoprávnímu zásahu – včetně zabavení a postoupení bez souhlasu vlastníka.)

Libor Veselý (Kunsttrans Praha): Dopad kauzy na specializované služby související s mobilitou sbírek

- Půjčování kulturních statků do zahraničí je zbytná činnost
- Je to skutečně tak?

Mgr. Petr Horáček (Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových): Aktuální vývoj situace v kauze Diag Human

1. Role Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v řízení před soudy a rozhodci (působnost ÚZSVM, druhy právního jednání, organizace ÚZSVM).
2. Řešení sporů prostředky civilního práva (soudy, řízení před rozhodci, další alternativní způsoby řešení sporů)
3. Rozhodčí řízení (řízení institucionální, řízení ad hoc, řízení v I. stupni, řízení o přezkoumání rozhodčích nálezů, exekuční řízení)
4. Uznání a výkon rozhodčích nálezů podle Newyorské úmluvy
5. Česká republika jako strana žalovaná o náhradu škody (rozhodčí smlouva, zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, řízení o uznání a výkonu rozhodčího nálezu v USA a státech Evropské unie)

PhDr. Magda Němcová (NG Praha):

Moderovaná diskuse na témata: a) imunita proti zabavení; b) státní záruka a připravovaná novelizace českého zákona

Imunita proti zabavení

- zvykové mezinárodní právo a mobilita sbírek
- legislativní úprava imunity proti zabavení
  - mezinárodní Úmluva OSN z roku 2004 o jurisdikčních imunitách států a jejich majetku)
  - národní
- vývozy kulturních statků z ČR a princip due diligence
- česká legislativa (novela zákona č. 20 / 1987 sb.)

„Slabá místa“ české státní záruky

(zákon č. 203/2006 Sb. a provádějící metodický pokyn k němu)

- Výluka z krytí škod: veškeré škody způsobené vypůjčitelem (úmyslné i nedbalostní)
- Převod pojistných hodnot na CZK dle kurzu platného ke dni schválení SZ ze strany MK bez dalšího zohlednění kurzové fluktuace
- Velmi dlouhá doby (10 měsíců před zahájením výstavy) na podání zkompletované žádosti (včetně písemného souhlasu půjčitelů)
- Omezený okruh příjemců SZ